

ΔΙΔΑΚΤΟΡ ΠΑΥΛΟΣ ΤΑΤΤΗΣ
Διδασκάλου

Ἡ θαυματουργή Εἰκόνα Παναγίας τῆς Πληκατιώτισσας

ΕΡΕΥΝΑ — ΜΕΛΕΤΗ

ΙΩΑΝΝΙΝΑ 1981

ΠΑΥΛΟΣ ΣΤΑΤΗΣ
Διδασκάλου

ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΒΑΣΙΔΗ ΝΙΤΣΙΑΚΟΥ

Ἡ θαυματουργή Εἰκόνα Παναγίας τῆς Πληκατιώτισσας

ΕΡΕΥΝΑ — ΜΕΛΕΤΗ

ΙΩΑΝΝΙΝΑ 1981

Министерство
Внешних дел
Москва
29-6-1950

Ваше
29-6-

И. А.

Η ΘΑΥΜΑΤΟΥΡΓΗ ΕΙΚΟΝΑ

*ΤΗΣ ΠΑΝΑΓΙΑΣ ΤΗΣ ΠΛΗΚΑΤΙΩΤΙΣΣΑΣ
ΤΗΣ ΟΔΗΓΗΤΡΙΑΣ*

Π Ρ Ο Λ Ο Γ Ο Σ

Ἀξίζει νὰ μακαρίζουν οἱ γενεές τῶν Χριστιανῶν τὴν ἀειμακάριστον καὶ παναμώμητον καὶ Μητέρα τοῦ Κυρίου καὶ Σωτῆρος ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ.

Σκοπὸς καὶ ἀντικείμενον τῆς ἔρευνας ταύτης καὶ μελέτης εἶναι: Νὰ ἀπεικονισθῇ σωσιὰ καὶ ὀρθὰ ἢ παράδοσις καὶ τὰ δεδομένα τῆς εὐρέσεως τῆς Ἱερᾶς Εἰκόνης τῆς ΠΑΝΑΓΙΑΣ τῆς Πληκατιώτισσας, ἀλλὰ καὶ νὰ ἀναφερθοῦν τὰ θαύματα τῆς θαυματουργοῦ Ταύτης Εἰκόνης.

Ἡ ἱερὴ αὐτὴ παράδοσις, ἢ ὁποία ἀφηγηματικὰ ἀπὸ τοὺς παπποῦδες καὶ γιαγιάδες σιὸς νεωτέρους διατηρήθηκε μέχρι σήμερα, τόσο καθαρὴ, τόσο παρασιατικὴ καὶ χωρὶς καμμιά παραλλαγή, θὰ συστηματοποιηθῇ γιὰ νὰ μείνη καὶ νὰ ὑπάρχη ἓνα γραπτὸ Μνημεῖο γιὰ τὴν Ἁγία αὐτὴ Εἰκόνα.

Γιὰ τὸ ἀντικείμενο τοῦτο μέχρι σήμερα δὲν ἀσχολήθηκε κανεὶς ἀξιόλογα, ὥστε νὰ ὑπάρχη μιὰ συστηματοποιημένη μελέτη γιὰ διαφώτισι τῶν ἐπερχομένων γενεῶν καὶ τῶν διαφόρων προσερχομένων προσκυνητῶν.

Ὁ πανοσιώτατος ἀρχιμανδρίτης Γεράσιμος Σιόγιας, ἱερομόναχος καὶ ἐφημέριος τῆς Ἐνορίας Πληκατίου ἐπὶ πεντηκονταετίαν περίπου, προέβη εἰς τὴν διασκευὴν τῆς «παλαιᾶς φυλλάδας» διὰ τοῦ ὑμνογράφου ἐν Ἁγίῳ Ὄρει, Γερασίμου Μοναχοῦ Μικραγιαννανίτη τὸ ἔτος 1972. Ἡ φυλλάδα αὐτὴ ἦταν ἓνα βιβλίον τὸ ὁποῖο περιεῖχε τὴν Ἀκολουθίαν τῆς Τοπικῆς Ἑορτῆς τῆς Παναγίας. Ἦταν γραμμένο μὲ βυζαντινὴν γραφὴν ἀρκετὰ πεπαλαιωμένο καὶ ἀνεφέρετο εἰς τὴν Παναγίαν τῆς «ΒΕΛΛΑΔΟΣ καὶ Προυσοῦ». Εἰς τὸ «συναξάριον» τῆς διασκευασθείσης φυλλάδος ἀναφέρεται συντόμως τὸ ἱστορικὸν τῆς εὐρέσεως τῆς Εἰκόνης.

Ἐπίσης ὁ ἱεροδιδάσκαλος Διονύσιος Τάτσης ἀπὸ Ἀσημοχώριον ἀσχολήθηκε μὲ τὸ ἀντικείμενο τοῦτο μὲ τὸ ἄρθρον του εἰς τὸ ὑπ' ἀριθ. 97)864 φύλλον τῆς ἐφημερίδος «Ἡπειρωτικὸν Μέλλον» τῆς 5)7)1978 ὑπὸ τὸν τίτλο «Ἡ Παναγία ἢ Πληκαδίτισσα, ἢ προσιάτις τῶν Γραμμοχωρίων». Μὲ τὸ ἄρθρον του αὐτὸ ὁ καλὸς αὐτὸς ἱερεὺς ἐξιχνιάζει μὲ ἀρκετὴ σαφήνεια τὴν ὑπάρ-

χουσα παράδοσι. Ἀξίζει ἡ εὐγνωμοσύνη τῶν κατοίκων εἰς ἀμφοτέρους τοὺς ἀνωτέρω κληρικούς.

Πιστεύω ὅτι μὲ τὴν παροῦσα πραγματεία, ἐπιτελεῖται ἓνα χρέος πρὸς τὴν Θρησκευτικὴν καὶ Ἐθνικὴν Παράδοσιν τοῦ τόπου μας, ὅτι οἱ ἐπερχόμενες γενεές θὰ φρονηματισθοῦν μὲ τὰ Ἱερά καὶ Ὅσια τῆς Πατρίδος μας καὶ θὰ τοὺς χρησιμεύσουν σὰν πηγὴ ἐμπνεύσεως γιὰ κάθε ὀρθὴ καὶ ὠραία δημιουργία.

Ἐκφράζεται ἡ εὐχή, ὅπως οἱ μέλλοντες ἐπισιτήμονες ἀπὸ τὸ χωριὸ αὐτὸ ἐρευνήσουν τὸ ἀντικείμενο τοῦτο σὲ μεγαλύτερο πλάτος καὶ βάθος, γιὰ νὰ ἐμπλουτισθῇ ἡ Ἱστορία τῆς Θαυματουργοῦ Ταύτης Εἰκόνας τοῦ χωρίου Πληκατίου μὲ περισσότερα στοιχεῖα.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Α΄

ΣΥΝΤΟΜΗ ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΑΝΑΣΚΟΠΗΣΙ

ΤΟΥ ΧΩΡΙΟΥ ΠΛΗΚΑΤΙΟΥ

Τὸ χωριὸν μὲ παλαιὰ καὶ νέα ὀνομασία Πληκάτι (Πληκάτιον) καὶ Πληκάδες (ἔτσι τὸ ὀνομάζουν οἱ γυναῖκες τῶν γύρω χωριῶν, ἰδίως οἱ Πυρσογιαννίτισσες λένε: «...θὰ πᾶμε στὶς Πληκάδες, στὴν Παναγία...»), εἶναι χτισμένο στουὺς πρόποδες τοῦ ἱστορικοῦ Γράμμου. Ἔχει ὑψόμετρο 1200 μ. Ἀνατολικά ὑψώνεται τὸ ἥμερο καὶ δασωμένο μὲ ὄξυές θουνὸ Καρδάρι — Σταυρός, ὅπου καὶ στὴν κορυφὴ 2166 εἶναι τὸ ἐπιβλητικὸ Ἡρῶ τῶν μαχῶν 1948—49, βόρεια ἢ χορταριασμένη Σκάλα μὲ τὴν ψηλὴν κορυφὴν 2520, δυτικὰ ὑψώνεται τὸ συγκρότημα Ροσδόλι — Μαύρη Πέτρα ὅπου ὁ δρυμὸς «Σκοτάδι» μὲ πανύψηλα καὶ μυρωμένα ἔλατα καὶ πεῦκα. Ἀνάμεσά τους ἀπλώνεται μιὰ ἄρκετὰ μεγάλη καὶ γόνιμη κοιλάδα τὴν ὁποία διαρρέουν τρία ποτάμια ποὺ πηγάζουν ἀπὸ τὶς πολυάριθμες πηγές τῶν γύρω θουνῶν καὶ δρυμῶν.

Τὰ δροσερὰ νερὰ ποτίζουν τὴν περισσότερην ἔκτασιν τῆς κοιλάδος, γι' αὐτὸ τὰ γεωργικὰ προϊόντα τοῦ χωριοῦ εἶναι ποικίλα καὶ ἐκλεκτικά.

Ὁ καταγάλανος οὐρανός, τὰ χιονισμένα τὸ χειμῶνα καὶ ὀλάνθιστα τὴν ἄνοιξιν θουνά, ἢ ἀφθονία τοῦ πρασίνου, τὰ γάργαρα νερά, ἢ ποικίλη πανίδα, ἢ ἡμερότητα καὶ ἢ ἐναλλαγὴ τῶν διαφόρων τοπίων καὶ φυσικῶν καλλονῶν, οἱ κυματοειδεῖς θουνοπλαγιές καὶ κατάφυτοι λόφοι, τὰ μυριάδες πουλιά, ποὺ μὲ τὸ γλυκὸ κελάδημα ἀναπέμπουν ὕμνους στὸν Πάνσοφο Δημιουργό, συνθέτουν ἓνα μεγαλειῶδες καὶ σπάνιον τοπίον τῆς Πατρίδος μας, τὸ ὁποῖο προσφέρεται γιὰ τουρισμὸ καθ' ὅλη τὴ διάρκειαν τῆς χρονιάς!

Τοῦτο τὸ χωριὸν σήμερον ἀριθμεῖ 250 μονίμους κατοίκους, τὸ 1948 ἀριθμοῦσε 519 καὶ παλαιότερα, πρὸ τοῦ

1840 ἀριθμοῦσε παραπάνω ἀπὸ 2.200 κατοίκους. Τοῦτο εἶναι ἀληθές, διότι γύρω ἀπὸ τὸ χωριὸ καὶ σὲ ἀπόστασι ἑκατοντάδων μέτρων ὑπάρχουν ἐρείπια καὶ χτίσματα παλαιῶν οἰκιῶν, διάφορες ὀνομασίες στὰ ἐρειπωμένα αὐτὰ κτίσματα, ...«ἡ θρύση τῆς Φούντως», «ἡ καλύβα τοῦ Μπολάση» κ.ἄ. πολλές. Δεύτερον, σὲ ἀπόστασι 1.500 μέτρων ἀπὸ τὸ χωριό, στὶς ὑψώρειες τοῦ Ροσδολιοῦ καὶ παρὰ τὸν δρυμὸν «Σκοιτάδι», ὑπάρχει τοποθεσία καὶ δείγματα χτισμάτων μὲ ὀνομασία «Τὸ καμένο χωριό», ἀπόδειξι ὅτι ὑπῆρχε ἐκεῖ συνοικισμός. Τρίτη δὲ καὶ ἀψευδῆς μαρτυρία ποὺ θεμελιώνει τὴν παραπάνω ἄποψι, εἶναι τὸ γεγονὸς ὅτι: οἱ περισσότεροι κάτοικοι, εἴτε πιεζόμενοι σκληρὰ ἀπὸ τὸν δυνάστη Τοῦρκο, εἴτε διότι ἡ ἔκτασι δὲν ἐπαρκοῦσε διὰ τὴν παροχὴν πόρων ζωῆς εἰς δυσανάλογον πληθυσμὸν, ἀναγκάστηκαν νὰ ἐκπατριθοῦν. Ἔτσι ἀπὸ τὸ 1840 μέχρι τὸ 1923 παρατηρήθηκαν ὁμαδικές μετακινήσεις στὴ Δ. Μακεδονία, στὸ Μπαλκαμένι (ν. Δροσοπηγὴ Φλωρίνης), στὸ Νεχοθάφι (ν. Φλάμπουρο). Τὸ 70ο) ο τῶν δύο τούτων χωριῶν εἶναι καθαροὶ ἀποικοὶ Πληκατιῶτες. Ἄλλοι ἐτράπησαν εἰς Καζακλάρ Θεσσαλίας (ν. Ἀμπελιώνας), ἄλλοι εἰς Βραχώρι (ν. Ἀγρίνιο), ἄλλοι εἰς Ζαθέρδα (ν. Πάνορμον), ἕτεροι εἰς ἄλλα διάφορα μέρη τῆς Ἑλλάδος καὶ εἰς τὴν ξένην (Ρουμανία — Ρωσσία).

Οἱ κάτοικοι κατ' ἐκείνους τοὺς καιροὺς ἀσχολοῦνταν κυρίως μὲ τὴν κτηνοτροφία, διότι ἡ περιοχὴ ἔχει πλούσιες βοσκές τοὺς καλοκαιρινούς μῆνες. Ἔτσι ἤκμαζε ἡ βιοτεχνία ὑφαντουργίας καὶ πλεκτικῆς ἀπὸ τὴν ὁποία πασιφανῶς πῆρε τὸ χωριὸ καὶ τὴν ὀνομασία: πλέκω = Πλεκάτιον καὶ κατὰ παράφρασιν Πληκάτιον. (Σημ.: στὸν τίτλο σπουδῶν ἑνὸς χωριανοῦ ἀποφοίτου μέσης Σχολῆς ἀναγράφεται ὡς τόπος γεννήσεως τὸ χωριὸ Πλεκάτιον).

Κατασκευάζονται διάφορα μάλλινα ὑφάσματα καὶ σκεπάσματα (βελέντζες κλπ.). Ἔτσι ἐξηγοῦνται τὰ πολλὰ μπατάνια — νεροτρουβιές — μύλοι ποὺ ὑπῆρχαν καὶ